

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-526/23-1

Sprawa C-526/23

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

17 sierpnia 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Oberster Gerichtshof (Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

13 lipca 2023 r.

Strona powodowa:

VariusSystems digital solutions GmbH

Strona pozwana:

GR InhaberIn B & G

[...]

Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria) [...] w sprawie z powództwa VariusSystems digital Solutions GmbH, [...] Wiedeń 22, [...] wytoczonego stronie pozwanej GR InhaberIn B & G, Niemcy, [...] w przedmiocie zapłaty 101 587,68 EUR [...], rozpatrując skargę rewizyjną strony powodowej wniesioną na postanowienie Oberlandesgericht Wien (wyższego sądu krajowego w Wiedniu, Austria) wydane w postępowaniu odwoławczym w dniu 27 marca 2023 r., sygn. 11 R 58/23i-16, w którym utrzymano w mocy postanowienie Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (sądu okręgowego ds. cywilnych w Wiedniu, Austria) z dnia 13 lutego 2023 r., sygn. 16 Cg 131/22k-11, wydał następujące

p o s t a n o w i e n i e:

I. Do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej kieruje się na podstawie art. 267 TFUE następujące pytanie prejudycjalne:

Czy wykładni art. 7 pkt 1 lit. b rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1215/2012”) należy dokonywać w ten sposób, że w wypadku powództwa z tytułu umowy miejsce wykonania zobowiązania polegającego na opracowaniu i bieżącej eksploatacji oprogramowania dostosowanego do indywidualnych potrzeb zamawiającego mającego siedzibę w państwie członkowskim A (w niniejszej sprawie: w Niemczech) znajduje się

a) w miejscu, w którym ma miejsce prowadząca do powstania oprogramowania intelektualna twórczość („programowanie”) przedsiębiorstwa mającego siedzibę w państwie członkowskim B (w niniejszej sprawie: w Austrii), czy też

b) w miejscu, w którym oprogramowanie trafia do zamawiającego, a więc zostaje pobrane i jest eksploatowane?

II. [...] [zawieszenie postępowania]

U z a s a d n i e n i e:

W przedmiocie części I:

A. Stan faktyczny

- 1 Wnosząca powództwo spółka z siedzibą w Wiedniu prowadzi działalność w sektorze usług informatycznych. Strona pozwana ma siedzibę w Niemczech. Strona powodowa opracowała dla strony pozwanej oprogramowanie umożliwiające ocenę wyników badań na koronawirusa zgodnie z wymogami niemieckiego ustawodawcy, które miało być wykorzystywane w niemieckich ośrodkach wykonujących badania. Przedmiotem umowy było pierwotne opracowanie, a także bieżące rozwijanie i bieżąca eksploatacja oprogramowania w Niemczech. Strony nie zawarły umowy pisemnej, nie uzgodniły też ani właściwości sądowej, ani miejsca wykonania zobowiązania.

B. Stanowiska procesowe stron i dotychczasowy przebieg postępowania

- 2 **Strona powodowa** dochodzi od strony pozwanej zapłaty nieuiszczonego wynagrodzenia w łącznej wysokości 101 587,68 EUR wraz z odsetkami za okres świadczenia usług od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 3 czerwca 2022 r. Oparła właściwość sądu, do którego wniosła powództwo, na art. 7 pkt 1 lit. b tiret drugie rozporządzenia nr 1215/2012, ponieważ usługi zgodnie z umową były świadczone i miały być świadczone w Wiedniu. Oprogramowanie było dostosowywane i dalej rozwijane specjalnie z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb strony pozwanej. Uzgodniono rozliczenie za każde wykonane badanie, a tym samym przedmiotem zobowiązania było osiągnięcie konkretnego rezultatu. Oprogramowanie

dostosowywano wprawdzie na bieżąco do użytku w Niemczech, ale wszystkie prace wykonywano w Wiedniu.

- 3 **Strona pozwana** podniosła zarzut braku jurysdykcji międzynarodowej sądu, do którego wniesiono powództwo. Twierdziła, że skoro świadczeniem charakterystycznym jest w tym wypadku zastosowanie oprogramowania obsługującego procesy według wymogów niemieckiego ustawodawcy w Niemczech dla niemieckich badanych, decydującym miejscem wykonania zobowiązania w wypadku wszelkich powództw z tytułu umowy jest siedziba strony pozwanej.
- 4 **Sąd pierwszej instancji** odrzucił powództwo, stwierdzając brak jurysdykcji międzynarodowej. Uznał, że zawarta przez strony umowa jest umową sprzedaży z miejscem wykonania zobowiązania w miejscu siedziby strony pozwanej w Niemczech.
- 5 **Sąd odwoławczy** podtrzymał to rozstrzygnięcie, ale z innych powodów.
- 6 Uznał, że w niniejszej sprawie należy założyć wystąpienie nie umowy sprzedaży rzeczy ruchomych (art. 7 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia nr 1215/2012), lecz „świadczenie usług” w rozumieniu art. 7 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 1215/2012, zwłaszcza że oprogramowanie ma być dostosowywane i dalej rozwijane specjalnie z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb strony pozwanej, a także powinno odpowiadać wymogom niemieckiego ustawodawcy. Miejscem wykonania zobowiązania w wypadku świadczenia usług jest zgodnie z art. 7 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 1215/2012 miejsce, w którym usługa zgodnie z umową była świadczona albo miała być świadczona. Natomiast miejsce, w którym usługa ta ma przynieść określone rezultaty, ma nie mieć znaczenia w świetle przepisów o właściwości sądowej. W wypadku umów dwustronnie zobowiązujących świadczeniem charakterystycznym dla umowy jest świadczenie niepieniężne. Jeżeli usługa odnosi się do określonego miejsca, jak na przykład wszystkie usługi związane z określonym obiektem budowlanym, miejscem wykonania zobowiązania jest miejsce, do którego odnosi się usługa, nawet jeśli miałyby być ona wykonana w innym miejscu. Usługi niezwiązane z określonym miejscem uznaje się natomiast za wykonane tam, gdzie [...] trafiają do usługobiorcy. Oprogramowanie podlegające dostosowaniu indywidualnie do stosunków panujących w Niemczech jako świadczenie charakterystyczne było dostępne do pobrania w Niemczech.
- 7 Na rozstrzygnięcie to **strona powodowa wniosła nadzwyczajną skargę rewizyjną**, w której żąda uchylecia postanowień poprzednich instancji i zobowiązania sądu pierwszej instancji do wszczęcia postępowania i odstąpienia od wykorzystanej wcześniej podstawy odrzucenia powództwa.
- 8 W [...] **odpowiedzi na skargę rewizyjną strona pozwana** wnosi o odrzucenie skargi rewizyjnej strony przeciwnej, a tytułem ewentualnym – o jej oddalenie.

C. Odnosne przepisy prawa

9 Artykuł 7 pkt 1 rozporządzenia nr 1215/2012 ma następujące brzmienie:

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1.

a) w sprawach dotyczących umowy – przed sądy miejsca wykonania danego zobowiązania;

b) do celów niniejszego przepisu – i o ile nie uzgodniono inaczej – miejscem wykonania danego zobowiązania jest:

- w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych – miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały albo miały zostać dostarczone,

- w przypadku świadczenia usług – miejsce w państwie członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone;

c) jeżeli lit. b) nie ma zastosowania, stosuje się lit. a”.

D. Uzasadnienie wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

10 1. Zarówno sąd odwoławczy, jak i strony zakładają, że zastosowanie znajduje art. 7 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 1215/2012. Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) podziela to stanowisko:

11 W świetle orzecznictwa Trybunału pojęcie „usług” w rozumieniu art. 7 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 1215/2012 zakłada, że strona, która je świadczy, wykonuje odpłatnie określoną czynność (między innymi C-533/07, Falco Privatstiftung; C-249/16, Kareda; C-196/15, Granarolo).

12 Stworzenie i dostawę indywidualnego oprogramowania, a więc takiego, które zostało opracowane specjalnie przy uwzględnieniu szczególnych potrzeb i indywidualnych okoliczności oraz życzeń zamawiającego, należy uznać za taką usługę [OGH (sąd najwyższy), 1 Ob 229/14d (w przedmiocie klasyfikacji w ramach prawa materialnego)] – w przeciwieństwie do trwałego udostępniania standardowego oprogramowania zapisanego na nośnikach danych, które uznaje się za sprzedaż rzeczy ruchomej {zob. [...] OGH (sąd najwyższy), 5 Ob 504/96; RIS-Justiz RS0108702 (w obu wypadkach w przedmiocie klasyfikacji w ramach prawa materialnego)}. Umowę dotyczącą opracowania oprogramowania, której przedmiotem jest opracowanie oprogramowania o charakterze indywidualnym, należy zatem przypisać pojęciu usługi w rozumieniu art. 7 pkt 1 lit. b) tiret drugie

rozporządzenia nr 1215/2012 {podobnie OLG München (wyższy sąd krajowy w Monachium, Niemcy), 20 U 3515/09, pkt 39, 42; [...]}.
 13

2. Miejszem wykonania zobowiązania w wypadku świadczenia usług w rozumieniu art. 7 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 1215/2012 jest miejsce, w którym usługa zgodnie z umową była świadczona albo miała być świadczona. Należy ustalić miejsce, w którym usługodawca zasadniczo powinien wykonywać swoją działalność [wyrok Trybunału, Wood Floor Solutions (C-19/09, pkt 38)]. Jeżeli – jak w niniejszej sprawie – nie uzgodniono wyraźnie miejsca wykonania zobowiązania, a postanowienia umowy również nie umożliwiają jego ustalenia, decyduje główne miejsce świadczenia usług [wyrok Trybunału, Wood Floor Solutions (C-19/09, pkt 40)]. Przemawia to za tym, by w wypadku umów dotyczących opracowywania oprogramowania przyjąć miejsce wykonania zobowiązania w miejscu wykonywania świadczenia o charakterze intelektualnym, a nie w miejscu, w którym pobiera się i użytkuje oprogramowanie {zob. OLG München (wyższy sąd krajowy w Monachium), 20 U 3515/09, pkt 49, 51, 52; [...]}.
 14

3. Niektórzy przedstawiciele doktryny uważają jednak, że w sytuacji, w której usługa dotyczy konkretnego miejsca – na przykład gdy chodzi o usługi projektowe dotyczące jakiegoś obiektu budowlanego – miejscem wykonania zobowiązania jest miejsce, którego ta usługa dotyczy, nawet jeśli ona sama jest wykonywana w innym miejscu (na przykład w biurze architekta); dotyczy to odpowiednio wszystkich zobowiązań w zakresie wyposażania, serwisowania, obsługi posprzedażowej i konserwacji, które dotyczą obiektu budowlanego [...]. Usługi niezwiązane z określonym miejscem uznaje się natomiast za wykonane tam, gdzie trafiają do usługobiorcy [...].
 15

O ile wiadomo, Trybunał nie zajął dotychczas stanowiska w kwestii tych poglądów; również Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) w wyroku 4 Ob 140/18v pozostawił ostatecznie bez odpowiedzi pytanie o to, czy należy te poglądy uwzględnić. Mogłyby one, gdyby oprogramowanie zostało opracowane z przeznaczeniem do użytku w określonym miejscu, przemawiać za tym, że miejsce to należy uznać za miejsce wykonania zobowiązania.
 16

4. W niniejszym postępowaniu – inaczej niż w stanie faktycznym, którego dotyczył wyrok Oberlandesgericht München (wyższego sądu krajowego w Monachium), 20 U 3515/09 – nie dokonano wprawdzie bliższych ustaleń co do czasochłonności i znaczenia poszczególnych części usługi {co do tego, „gdzie wykonywano jakie czynności o jakim znaczeniu” [...]}. Kwestią bezsporną między stronami jest jednak to, że oprogramowanie opracowano i dalej rozwijano oraz programowano w miejscu siedziby strony powodowej w Austrii, a więc w szczególności w Austrii wykonywano również świadczenie o charakterze intelektualnym.
 17

Powyższe skłania do przyjęcia miejsca wykonania zobowiązania w miejscu, w którym pracownicy strony powodowej wykonywali świadczenie o charakterze

intelektualnym, a więc opracowali oprogramowanie i dalej je rozwijali. Skutkowałoby to właściwością sądu, do którego wniesiono powództwo. W odpowiedzi można by jednak podnieść zarzut, że świadczenie o charakterze intelektualnym było nakierowane wyłącznie na rynek niemiecki i wymogi prawne obowiązujące w Niemczech, a także na indywidualne potrzeby mającej tam siedzibę strony pozwanej, a ponadto bez pobrania i wykorzystania oprogramowania świadczenie to nie ma żadnej niezależnej wartości, zwłaszcza że również strona powodowa podkreśla, iż powinna otrzymywać wynagrodzenie za każde skutecznie wykonane badanie (w Niemczech).

- 18 Nie można wykluczyć, że ostatnie ze wskazanych rozważań prowadzą do przyjęcia miejsca wykonania zobowiązania w Niemczech. Przemawiałby za tym również argument, zgodnie z którym w konkretnej sprawie sądy właściwe dla miejsca, w którym użytkuje się oprogramowanie, ze względu na bliskość przedmiotu sporu i materiału dowodowego, która jest celem przyjęcia właściwości sądowej według miejsca wykonania zobowiązania [opinia rzecznika generalnego H. Saugmandsgaarda Øe, Wikingerhof (C-59/19, pkt 32, z dalszymi odesłaniami)], byłyby prawdopodobnie bardziej predestynowane do rozstrzygnięcia w merytorycznych kwestiach dotyczących wykonania umowy.
- [19] 5. W przedstawionym kontekście Oberster Gerichtshof (sądowi najwyższemu) nasuwa się zatem pytanie, czy dla określenia miejsca wykonania zobowiązania w wypadku świadczenia usług takich jak te świadczone w niniejszej sprawie decydujące jest miejsce, w którym działał usługodawca (w niniejszej sprawie: strona powodowa), czy też miejsce, dla którego wykonano usługę lub w którym trafiła ona do usługobiorcy (w niniejszej sprawie: strony pozwanej).

W przedmiocie części II:

- 20 [...] [krajowe prawo procesowe]

[...]

Wiedeń, dnia 13 lipca 2023 r.

[...]